

УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ
ФАКУЛТЕТ: Филозофски

ИЗВЈЕШТАЈ

о оцјени подобности теме и кандидата за израду докторске тезе

Педагошке вриједности и методички поступци стваралачког учења у
разредној настави

ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

Извјештај о оцјени подобности теме пријављене докторске дисертације под насловом *Педагошке вриједности и методички поступци стваралачког учења у разредној настави* кандидата мр Зорана Плаића написала је комисија именована на сједници Наставно-научног вијећа Филозофског факултета у Бањој Луци одржаној 02. 12. 2013. у саставу:

1. др Драго Бранковић, редовни професор Филозофског факултета у Бањој Луци за ужу научну област Општа педагогија, председник;
2. др Мирко Бањац, ванредни професор Филозофског факултета у Бањој Луци за ужу научну област Методика разредне наставе, члан;
3. др Милка Ољача, редовни професор Филозофског факултета у Новом Саду за уже научне област Општа андрагогија и Општа педагогија, члан;

1. БИОГРАФСКИ ПОДАЦИ, НАУЧНА И СТРУЧНА ДЈЕЛАТНОСТ КАНДИДАТА

Зоран Плаић је рођен 11. фебруара 1970. г. у Бањој Луци, гдје је завршио основну и средњу Електротехничку школу.

Педагошку академију је такође завршио у Бањој Луци стекавши звање наставника математике и физике.

Додипломски студиј педагогије завршио је 2006. године на Филозофском факултету одбранивши рад *Интерактивни приступ у примјени проблемске наставе физике у основној школи*.

Постдипломски магистарски студиј педагогије уписао је марта 2007. године на Филозофском факултету у Бањој Луци, гдје је и магистрирао у фебруару 2012. године одбранивши тезу под насловом *Педагошке вриједности дјела Бранка Ракића*. Тренутно је запослен у Основној школи "Станко Ракита" у Бањој Луци и повремено је ангажован у Британској интернационалној школи у Београду као школски савјетник. Такође је у сврху истраживања за докторат ангажован као демонстратор на предмету Методика наставе математике и Увод у методiku наставе математике на Филозофском факултету у Бања Луци. Има звање савјетника додијељено од стране Министарства просвјете Републике Српске. Активно говори и пише енглески и њемачки језик.

Библиографија:

1. Плаић, З. (2009). Интерактивни приступ у примјени проблемске наставе физике у основној школи. Бања Лука: *Настава* бр. 1-2.
 2. Плаић, З. (2009). Образовање и школство у Византији. Бања Лука: *Наша школа* бр. 1-2.
 3. Плаић, З. (2009). Утицај вјерске наставе на развој моралности као интегралног дијела духовних вриједности. У зборнику радова: *Научна и духовна утемељеност друштвених реформи*. Бања Лука: Филозофски факултет.
 4. Плаић, З. (2009). Цртице о писмености средњовјековне Босне и Хума. Сарајево: *Наша школа* бр. 5.
 5. Плаић, З. (2012). Феномен активности у настави. Сомбор: *Норма* бр. 2.
 6. Плаић, З. (2013). Здравствено васпитање у дјелу Бранка Ракића. Бања Лука: *Наша школа* бр. 1.
 7. Плаић, З. (2014). Елементи неопсихоанализе у школском васпитању. У: зборнику радова *Живот и дјело Бранка Ракића*. Бања Лука: Филозофски факултет.
-

2. ЗНАЧАЈ И НАУЧНИ ДОПРИНОС ИСТРАЖИВАЊА

Значај истраживања

Откривање и подстицање стваралачких способности ученика на свим нивоима образовања данас би требао бити један од приоритета сваког одговорног друштва. Традиционална настава већ дуги низ година не може да одговори на све динамичније изазове и захтјеве које пред њу постављају технолошки, научни, културни, али и сваки други напредак. Један од начина којим свако друштво жели да убрза свој развој јесте откривање и подстицање стваралачких способности ученичке популације на свим нивоима образовања. Сматра се да је међу најбољим путевима остваривања тог циља развијање стваралаштва и оспособљавање за стваралачко учење. Такође, међу научницима постоји пуна сагласност да је с тим процесом најбоље почети што раније у складу са индивидуалним способностима и склоностима сваког дјетета. Управо провођењем овог сложеног истраживања, а приступом који кандидат намјерава да користи, сагледаће се и донети стваралачких способности, те њене педагошке вриједности. Постојећа истраживања су углавном заснована на покушајима да се кроз поједине моделе рада дође до појединачних резултата унутар појединих предмета, али без одговарајуће теоријске и методолошке заснованости. Такође, недостају и свеобухватна разматрања као и препоруке за даљња истраживања. Одговорима на опште и посебне хипотезе може се указати на будућа истраживања у оквиру ове тематике важне за академске истраживаче. С друге стране, практичарима се може помоћи у унапређењу свакодневне васпитно-образовне праксе.

Преглед истраживања

Кандидат кроз рад настоји да укаже на потребу стицања различитих врста знања у зависности од унутрашњих склоности или жеље појединца. Такође указује на одређене начине којима би се требало помоћи младима да упознају себе, своја хтијења, потребе, могућности али и склоности и могућности. Кандидат

идентификује кроз педагошке вриједности потребу постојања јединствених образаца учења сваког ученика. Налазимо да у релевантним и референтним теоријским проучавањима и емпиријским истраживањима кандидат уочио проблеме и открио идеје релевантне за разраду његове докторске дисертације. Тако смо уочили његово мишљење да је у свијету годинама постојала пракса групног тестирања интелигенције који ни у ком случају нису могли бити потпуна мјера ни интелигенције, али ни посебних индивидуалних склоности (Taylor, 1981; Sternberg, 2008; Evans, 2004; Максић, 1995;). Постојећи образовни процес је на већини нивоа замишљен да нагњера ученике да се развијају само у оквиру способности за учење, практично занемарујући њихове склоности. Тејлор истиче да је одавно требало престати говорити о ученицима, а почети их третирати као људска биће (Taylor, 1981). Кандидат уочава да су аутори који су се бавили овим проблемом наглашавали да приступ стицању знања путем наставе досадашњег облика се показао као много мање исправан васпитни циљ него што се то очекивало током 20. вијека, и то без доприноса његових обећаних споредних производа или очекиваних ефеката (Jeffrey, 2006; Branković, 2000). Овакав приступ је заснован на широко заснованој, али неадекватној претпоставци да ће се најбоље ствари ученицима десити само ако стекну једну, униформну врсту знања, без обзира на жеље појединаца или унутрашње склоности. Поједини аутори посебно упозоравају на важност улоге наставника у процесу откривања својих унутрашњих хтијења, потреба, па и склоности дјецe (Ahn, 2005; Fredrickson, 2001). Кандидат истиче мишљење Стојаковића који изричито наглашава као једну од примарних улога да одрасли, родитељи и наставници, помогну младима да упознају себе у таквом процесу (Стојаковић, 1998). Нема сумње да без обзира колико су обрасци у дјечијем, ученичком, развоју слични, јединствени или колико се понављали, неоспорно је да свако дијете са собом носи властите склоности, искуства и специфичне стилове учења. Милић указује да према сваком ученику треба имати диференциране стратегије педагошког рада (Милић, 2007). Кандидат сматра да је неопходно овакав приступ оформити на основу сагледавања ученичких интереса, на основу којих би се могли доћи до егзактних сазнања о индивидуалним склоностима.

Радна хипотеза са циљем истраживања

Кандидат је поставио радну хипотезу истраживања да је могуће идентификовати и примјеном одговарајућих методичких поступака развити одређене педагошке вриједности стваралачким учењем. Педагогија као и свака наука тражи провјеру и потврду нових и оригиналних приступа у рјешавању одређених проблема који се у проучавају у њеном домену. Идентификација педагошких вриједности стваралачког учења које се проводе у овој дисертацији је свакако новина у истраживању педагошких појава. Кандидат сматра да је несумњиво да неодређеност постојећих ставова о овом питању ствара проблеме у оваквим истраживањима, те би разрјешавање овог проблема допринијело и теоријским и експерименталним апликацијама будућих истраживања. Посебан значај би, по њему, имала одговарајућа дефинисања методичких поступака и њихова адекватна употреба у моделима, радионицима, приликом провођења експеримента. Тиме би се унаприједила и одговарајућа теоријска сазнања о стваралачком учењу која су заснована на резултатима педагошких и психолошких истраживања. Практичном апликацијом оваквих сазнања обезбиједило се квалитетније и систематичније планирање методичких поступака и стратегија у настави.

Кандидат сматра да је основна вриједност ове теме да проблем истраживања сагледа холистички, цјеловито, интегрално. Природа васпитних појава је да су оне по свом карактеру дијалектичне, односно комплексне, међусобно условљене, процесуалне, динамичне. *Циљ* истраживања у оквиру ове дисертације је да се кроз идентификовање и развијање педагошких вриједности стваралачког учења у разредној настави истовремено дође и до методичких поступака који то омогућују. Уочавамо да кандидат у оквиру свог пројекта оставља могућност постојања вриједности које се не могу идентификовати оваквим начином рада.

Материјал и метод рада

У овом истраживању је планирана примјена више различитих научно истраживачких метода.

У теоријском дијелу истраживања планирана је примјена методе анализе и синтезе, те компаративне методе. Сврха примјене ових метода је критичко сагледавање релевантних истраживања на овом пољу као и одговарајућа научна синтеза

референтних извора.

У емпиријском дијелу, кроз експерименталну методу, кандидат је предвидио три етапе.

У првој етапи кандидат намјерава да изврши уједначавање група по зависним варијаблама да би добио што јаснију слику у односу на варијабле. Према плану рада кандидата, то ће урадити одговарајућим инструментима, самостално конструисаним и баждареним, водећи рачуна о валидности садржаја. Како кандидат наводи, последице тога ће у односу на значајну статистичку разлику извршити уједначавање група.

У другој етапи, према плану кандидата као главни дио емпиријског дијела је замишљено одржавање најмање 20 часова којима са независном варијаблом намјерава да утиче на процес која се истражује. Циљ рада кандидата је да на релативно малом броју ученика и варијабли што квалитетније истражи и сагледа проблем и изведе јасне и употребљиве закључке.

Кандидат напомиње да ће часови бити одржани из предмета математика и познавање природе и друштва и то у три школе са по два одјељења четвртог разреда. Узорак ће бити око 80 ученика што би требало да омогући квалитет у експерименту и одговарајуће тумачење добијених резултата.

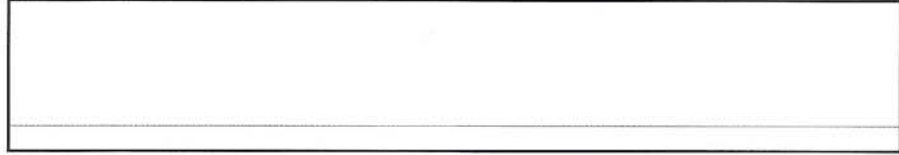
Према нашем мишљењу, намјера кандидата је да у току дјеловања експерименталног фактора, а последице одређеног временског циклуса изврши провјеру стања, тзв. интермедијалним тестовима да би установио стање међу наставницима и дјецом, је свакако новина у оваквим истраживањима. Кандидат сматра да ће прецизна примјена овако детаљно разрађених поступака и метода у истраживању довести до одговарајућих сазнања о педагошким вриједностима стваралачке наставе и указати на нове могућности кориштења методичких поступака који до тога могу да доведу.

У трећем дијелу емпиријског дијела истраживања, кандидат намјерава измјерити дјеловање модела у односу на зависне варијабле. То ће урадити помоћу одговарајућих инструмената, односно тестова знања паралелне форме у циљу примјене знања стеченог у току стваралачког учења. Из овако добијених резултата слиједи одговарајућа педагошка интерпретација потребна за овај рад, али и корисна за будућа истраживања.

Научни допринос истраживање

Кандидат налази да је од изузетне важности за развој личности ученика управо развијање стваралаштва и оспособљавање за стваралачко учење. За педагогију као науку је важно да се утврде педагошке вриједности таквог процеса и да се осмисле методички поступци који доводе до развоја и уочавања педагошких вриједности стваралачког учења. С методичког аспекта, кандидат сматра да би потврда хипотезе указала на начин могућности конструисања модела или радионица који би омогућивали потицање стваралаштва у свакодневним аспектима наставног процеса. Разлог томе је што је стваралаштво као сложен научни појам готово немогуће једнозначно дефинисати. При томе кандидат упозорава да треба схватити и личност наставника, његову жељу да креативно ради, али и уважавати његове могућности и способности. Такође, врло је тешко оцијенити квалитету стваралачког рада ученика и наставника, треба више времена, а и морају се узети у обзир и способности ученика, али и његове жеље. Према томе, не чуди што су досадашњи модели имплементације стваралаштва у цјелокупни наставни процес били недовољни. Како кандидат износи, готово је немогуће дати јединствен модел јер сваки стваралачки процес је специфичан. Нема сумње да би развијање модела који би методички одговорио барем на нека питања о којима кандидат истражује, помогла да ученици стваралачки учећи активно дјелују у друштву.

Због специфичности у дефинисању педагошких вриједности, истраживање ће допријенити прецизнијем дефинисању истих. Тиме кандидат даје свој допринос у разрјешењу овог сложеног проблема, а то може допријети будућим теоријским и експерименталним апликацијама оваквих истраживања. Такође би се унаприједила и одговарајућа теоријска сазнања о стваралачком учењу која су заснована на резултатима педагошких и психолошких истраживања.

3. ОЦЈЕНА И ПРИЈЕДЛОГ

Мр Зоран Плаић је завршио основни и магистарски студиј педагогије. Посједује одређено искуство (демонстратор) на учитељском студију Филозофског факултета на предметима Увод у методiku наставе математике и Методика наставе математике. Објављивао је самостално научне и стручне радове из опште педагогије, дидактике и методике. Из тога произилази да је кандидат подобан за израду докторске дисертације.

Тема докторске дисертације је комплексна и актуелна. Научни допринос истраживања би се огледао у доприносу идентификацији педагошких вриједности и синтези одговарајућих теорија стваралачког учења, пројектовању квалитетних модела са методичким поступцима.

Методолошко утемељење истраживања је оригинално и примјерено постављеним циљевима дисертације. Етапе истраживања су логично пројектоване и коректно методолошки образложене. Истраживачки инструменти ће бити самостално креирани и реализовани у складу са стандардним методолошким критеријумима. Пројектована обрада података је такође примјерена и усклађена са осталим методолошким компонентама истраживања.

Комисија је сагласна у оцјени да је тема **Педагошке вриједности и методички поступци стваралачког учења у разредној настави** подобна за израду докторске дисертације. Комисија предлаже Наставно-научном вијећу Филозофског факултета да одобри израду ове дисертације.

У Бањој Луци, 16. децембра 2013. године

ПОТПИС ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

1. др Драго Бранковић
2. др Мирко Бањац
3. др Милка Ољача

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ БАЊА ЛУКА
FACULTY OF PHILOSOPHY BANJA LUKA
Булевар војводе Петра Бојовића бр. 1а, Бања Лука
телефон: 051/322-780, 322-790, 323-080, 323-530
e-mail: fil.fakultet@blic.net

Број: 07/3.2391-5/13
Дана: 18.12.2013. године

На основу члана 71. Закона о високом образовању („Службени гласник Републике Српске“, број 73/10, 104/11 и 84/12) Наставно-научно вијеће Факултета, на сједници одржаној 18.12.2013. године, донијело је сљедећу

О Д Л У К У

о усвајању Извјештаја Комисије за оцјену подобности теме и кандидата за израду докторске дисертације

1.

Усваја се Извјештај Комисије за оцјену подобности теме и кандидата за израду докторске дисертације кандидата мр Зорана Плаића, под насловом „ПЕДАГОШКЕ ВРИЈЕДНОСТИ И МЕТОДИЧКИ ПОСТУПЦИ СТВАРАЛАЧКОГ УЧЕЊА У РАЗРЕДНОЈ НАСТАВИ“.

2.

За ментора се одређује др Драго Бранковић, редовни професор Филозофског факултета у Бањој Луци.

3.

Саставни дио ове Одлуке је извјештај Комисије за оцјену испуњености услова кандидата и теме.

4.

Ова Одлука ступа на снагу даном доношења.

Достављено:

1. Именованом
2. Архиви
3. Рачуноводству
4. У досије

Д Е К А Н

Проф. др Драго Бранковић